

SKOLVERKET OCH KUNSKAPSLYFTET

Skolverket

Kunskapslyftet och vuxenutbildningen

Kunskapslyftet, regeringens femåriga satsning på vuxenutbildning, inleddes den 1 juli 1997. Överallt i landet pågår ett intensivt arbete med att infria de förväntningar som finns hos deltagare, myndigheter och näringsliv.

Det första året svarade Delegationen för Kunskapslyftet för kontakterna mellan stat och kommun. Fr o m den 1 juli 1998 har Skolverket detta ansvar.

VARFÖR ETT KUNSKAPSLYFT?

Kunskapslyftet har fyra viktiga målsättningar – förnyelse av arbetsmarknads- politik och utbildningspolitik, en rättvisare fördelning och ökad tillväxt.

Målgrupp för satsningen är i första hand vuxna arbetslösa som helt eller delvis saknar treårig gymnasiekompetens. Satsningen syftar till att ge människor tillfälle att skaffa sig bättre självförtroende, ökade möjligheter till anställning och utveckling i arbetet genom att få kunskaper, kompetens och behörighet för högre studier och bidra till ett livslångt lärande.

Ansvaret för att möjliggöra detta läggs på kommunerna som har i uppdrag att skapa en infrastruktur för lärande utifrån individens och samhällets behov. För detta ändamål tilldelas kommunerna särskilda statsbidrag.

Kunskapslyftet har också ett uttalat mål att bidra till att utveckla och förnya vuxenutbildningen till både innehåll och arbetsformer. Satsningen innebär att vuxenutbildningens pedagogik och metodik ska utvecklas. Genom utvärderingar och erfarenhetsutbyten ska goda idéer lyftas fram och spridas.

UR REGERINGENS PROPOSITION 1995/96:222

NATIONELL UTVECKLINGSPLAN

Regeringen har i olika skrivelser formulerat uppdrag om Kunskapslyftet till stat och kommun. Satsningen ska präglas av mål- och resultatstyrning. Överordnat är att den enskilda individens önskemål, behov och förutsättningar alltid ska vara styrande och präglade verksamhetens utformning och innehåll.

Målet för satsningen kan formuleras i ett antal punkter

- Ett samlat kommunalt ansvar för att etablera den organisation och den infrastruktur som fordras för att ett kunskapslyft för vuxna ska kunna förverkligas. Det handlar bl a om att hitta former för en nära samverkan mellan kommunen, arbetsförmedlingen, arbetstagarorganisationer och arbetsgivare.
- En kraftsamling för att minska tröskeln för studieovana att påbörja studier. Det innebär t ex effektiva uppsökande aktiviteter, individuella studieplaner, intensifierad vägledning, information i nya former och via nya kanaler.
- Ett ökat utnyttjande av olika utbildningsanordnare, där man tar tillvara olikheterna i profil, arbetsätt och kontaktnät för att nå målen för Kunskapslyftet.
- En tillämpning av nya verksamhetsformer, okonventionella organisatoriska lösningar, informationsteknologi och vuxenpedagogik.

UR REGERINGENS SKRIVELSE 1996/97:112, UTVECKLINGSPLAN FÖR FÖRSKOLA, SKOLA OCH VUXEN-
UTBILDNING – KVALITET OCH LIKVÄRDIGHET

LIVSLÅNGT LÄRANDE

1996 var året för livslångt lärande inom den Europeiska Unionen. Då diskuterades hur en strategi för livslångt lärande skulle kunna se ut. Tre hörnpelare lyftes fram av OECDs utbildningsministrar; en bra grundutbildning som bas för det livslånga lärandet, större möjligheter att söka sig fram mellan utbildning och arbete under det livslånga lärandet samt tydligare roller och en klarare ansvarsfördelning mellan olika inblandade parter. Om målet ska nås att det ska vara möjligt för individen att fortsätta att lära under hela livet får detta genomgripande konsekvenser för staten.

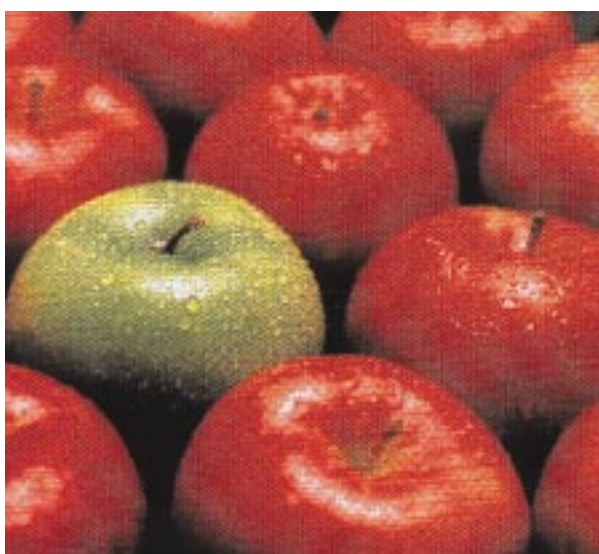
VALIDERING

I samband med diskussionen om livslångt lärande nämns också ofta begreppet validering. Med validering menas bedömning och erkännande av färdigheter och kompetenser som uppnåtts utanför det formella utbildningssystemet.

100 000 PLATSER FÖR TRE MILJARDER PER ÅR

Kommunerna har ansvaret att genomföra Kunskapslyftet, medan staten bidrar till satsningen med drygt tre miljarder kronor per år.

Kommunerna ansöker om statsbidrag som fördelas i förhållande till antalet arbetslösa och lågutbildade i kommunerna. Ansökan ska innehålla kommunens planerade omfattning av allmänna kurser, yrkeskurser och orienteringskurser. Av ansökan ska också framgå vilka insatser som planeras för att uppnå kvantitativa och kvalitativa mål för Kunskapslyftet.

Skolverket och Kunskapslyftet

UPPDRAGET

Regeringen har givit Skolverket i uppdrag att arbeta med Kunskapslyftet. Uppdraget har givits dels i form av regleringsbrev, dels i anslutning till förordningar för vuxenutbildning.

Enligt regleringsbrevet för 1998 ska Skolverket senast den 15 oktober 1998 redovisa en plan för utvecklingen av vuxenutbildningen. Planen kommer bl a att utgå ifrån kunskap om hur vuxenutbildningen och Kunskapslyftet utvecklas i kommunerna.

Skolverket kommer att speciellt följa utvecklingen av Kunskapslyftet och vuxenutbildningen. Erfarenheter kommer att samlas in och spridas och den dialog som påbörjats med kommunerna kommer att fortsätta.

Skolverket arbetar i fem olika program, ett program för vart och ett av Skolverkets uppdrag: UPPFÖLJNING, UTVÄRDERING, FORSKNING, UTVECKLING och TILLSYN. Utöver programinriktningen har Skolverket en fältorganisation med mer direkta kontakter med kommunerna. Under den period Kunskapslyftet pågår kommer en projektgrupp, att tillsammans med fältorganisationen, svara för kontakterna kring Kunskapslyftet.

UPPFÖLJNING OCH ANSÖKAN OM STATS BIDRAG

Uppföljning av Kunskapslyftet och den kommunala vuxenutbildningen sker genom den nationella uppgiftsinsamlingen som genomförs höst och vår och som rapporteras till regeringen. Skolverket svarar för kontakten med kommunerna i samband med ansökan om statsbidrag, samt fördelar statsbidrag och utbildningsplatser. Skolverket svarar även för utbetalning av statsbidragen. Till uppföljning och rapportering hör också uppgiften att omfördela utbildningsplatser.

UTVÄRDERING

Skolverket kommer att följa utvecklingen genom ett antal utvärderingar.

Utvärdering kommer framförallt att ske inom tre områden: individuella utbildningskarriärer, kommunal styrning och ledning av vuxenutbildning samt den pedagogiska utvecklingen.

UTVECKLING

Skolverkets arbete med utveckling innebär att följa och analysera verksamheten, på olika sätt stödja och stimulera fortsatt utveckling samt ta ansvar för utformning och revidering av de statliga måldokumenterna. Skolverket kommer att följa och stödja kommunernas och andra utbildningsanordnares arbete med att utveckla vuxenutbildningens innehåll, arbetssätt och arbetsformer; ta tillvara och fördjupa kunskapen om vuxenutbildningens utveckling och reformering och sprida sådan kunskap.

Kunskapslyftet handlar om en omfattande utökning av antalet platser i gymnasial vuxenutbildning och om utveckling och reformering av hela vuxenutbildningen.

Kunskapslyftet omfattar gymnasial vuxenutbildning. Andra delar av vuxenutbildningen är sfi, grundläggande vuxenutbildning och påbyggnadsutbildningar.

I arbetet med utveckling och reformering av vuxenutbildningen ska Skolverket bevaka en helhetssyn på alla delar av vuxenutbildningen. Under Kunskapslyftets inledande år har bl a följande frågeställningar blivit intressanta och Skolverket kommer att analysera och samla kunskap om dessa områden: INDIVIDENS MÖJLIGHETER – VUXENPEDAGOGISKA FÖRUTSÄTTNINGAR, DEN KOMMUNALA ORGANISATIONEN och VERKSAMHETEN.

Individens möjligheter – vuxenpedagogiska förutsättningar

- Hur utvecklas infrastrukturen ur ett individperspektiv? Hur hittar man den utbildning man vill ha? Vilken vägledning finns? Vilka möjligheter till omval? Hur efterfrågestyrd är verksamheten?
- Hur kan individen tillgodoräkna sig förvärvade kunskaper och erfarenheter av olika slag?
- Vilket inflytande har den enskilde på utbud, kursinnehåll, arbetstakt etc?
- Vilken samverkan finns ur ett individperspektiv mellan utbildningsanordnare och lokal arbetsmarknad?

Den kommunala organisationen

- Hur organiseras Kunskapslyftet och vilket samarbete äger rum mellan olika anordnare?
- Hur hittar kommunen den som inte direkt själv aktivt söker utbildning? Med vilka medel rekryteras deltagare?
- Hur ser den politiska styrningen ut av Kunskapslyftet och övrig vuxenutbildning?
- Hur utvecklas rektorsrollen när infrastrukturen förändras?
- Hur utvecklas lokal uppföljning och utvärdering och vad leder de till?

Verksamheten

- Vilket vuxenpedagogiskt förhållningssätt präglar verksamheten? Hur genomförs den? Hur styr individernas behov och önskemål? Vilka arbetssätt och arbetsformer används? Hur åstadkoms flexibilitet?

Måldokumentet

Skolverket har i uppdrag att kontinuerligt revidera nationella mål- och styrdokument, lämna förslag till förändringar i mål och regelsystem, när så behövs, och stödja de olika skolformernas reformering med olika insatser. Måldokument för vuxenutbildningen är skollag, förordningar, läroplan, kursplaner med betygskriterier. På lokal nivå utarbetas skolplan och lokala arbetsplaner.

LÄROPLAN

Den läroplan som gäller för all vuxenutbildning är Lpf 94. Av läroplanen framgår utbildningens värdegrund och uppgifter. Särskilda mål för utbildning för vuxna är att vuxenutbildningen ska:

- överbrygga utbildningsklyftorna och därigenom verka för ökad jämlikhet och social rättvisa,
- öka elevernas förmåga att förstå, kritiskt granska och medverka i kulturellt, socialt och politiskt liv och därigenom bidra till det demokratiska samhällets utveckling,
- utbilda vuxna för varierande arbetsuppgifter, medverka till arbetslivets förändring och bidra till full sysselsättning och därigenom främja utveckling och framsteg i samhället och
- tillgodose de vuxnas individuella önskemål om vidgade studie- och utbildningsmöjligheter och ge dem tillfälle att komplettera ungdomsutbildningen.

Vuxna elevers kunskaper ska kompletteras endast i sådan omfattning att de vid utbildningens slut har kunskaper av samma kvalitet som ungdomarna efter ungdomsutbildningen.

Kunskapsmålen är desamma för ungdomar och vuxna, men kursernas innehåll, omfattning och tyngdpunkter behöver inte vara identiska.

KURSPLANER

Nationella kurser

Läroplanen kompletteras med kursplaner för alla ämnen. Kursplanerna anger dels kursernas mål, dels vilka kunskaper deltagarna ska ha när de slutfört utbildningen i respektive kurs. Kursplaner för kärnämnen fastställs av regeringen och kursplaner för övriga kurser av Skolverket.

Lokala kurser

Kursplaner för lokala kurser fastställs av styrelsen för utbildningen. En lokal kurs ska ge kunskaper i ett eller flera ämnen inom ett bestämt kunskapsområde och svara mot sådana behov som inte tillgodoses genom en nationellt fastställd kursplan.

GYMNASIEPOÄNG

Av kursplanen för varje kurs framgår det hur många gymnasiepoäng kursen omfattar. En person har uppnått det antal gymnasiepoäng som gäller för varje kurs, när eleven har inhämtat den kunskap som utbildningen avses ge. För att nå målen använder olika individer olika arbetsinsats. För en person med tidigare kunskaper inom området krävs mindre arbetsinsats och tid. Poängen har ingen koppling till den tid som personen behöver för studierna.

BETYG

Föreskrifter för betygssättning anges i komvuxförordningen. Betyg ska sättas efter varje avslutad kurs.

I förordningen föreskrivs att läraren som stöd vid betygssättningen ska använda de betygskriterier som har fastställts för kursen. Skolverket har fastställt betygskriterier för nationella kurser i gymnasial och grundläggande vuxenutbildning. I fråga om lokala kurser ska kommunen eller landstinget fastställa betygskriterier.

LOKALA ARBETSPLANER

De mål och riktlinjer för utbildningen som anges i skollagen, läroplanen och kursplanerna ska konkretiseras i den lokala planeringen. Av skolplanen, som antas av kommunfullmäktige, ska de åtgärder som kommunen avser att vidta för att uppnå de riksgiltiga målen för skolan framgå. I den lokala arbetsplanen ska den enskilde anordnaren ange hur målen ska förverkligas och hur verksamheten ska utformas och organiseras.

Informationskanaler

En förutsättning för fortsatt utveckling av Kunskapslyftet och vuxenutbildningen är att information om aktiviteter och resultat sprids till dem de berör. I informationsspridningen ingår också att komma med tips och förtydliganden.

För att nå ut med information använder Skolverket ett flertal informationskanaler. Här presenterar vi de viktigaste informationsvägarna.

HYPERLINK <http://www.skolverket.se>

På Skolverkets webbplats på Internet finns en mängd information att hämta. Aktuell pressinformation, Skolverkets Nyhetsbrev och aktuella ämnen avhandlas. Här finns styrdokument, skolfakta och service- och referensmaterial. Här återfinns också information från Utbildningsdepartementet.

HYPERLINK <http://www.skolverket.se/skolnet/>

Skolverket har också ett Skoldatanät. Där finns bla länkskafferi, mötesplatser, anslagstavla, skoladresser och lexikon.

HYPERLINK <http://www.kunskapslyftet.gov.se>

Kunskapslyftet på Internet är en mötesplats för projektledare, lärare, studerande, arbetsgivare och andra som engagerar sig i vuxenutbildning och ett livslångt lärande. Här finns information och svar på de viktigaste frågorna. Webbplatsen uppdateras kontinuerligt med nyheter, förändringar och reportage.

DIALOG

Skolverket fortsätter den dialog med kommunerna som Delegationen för Kunskapslyftet startade genom en kontinuerlig kontakt med projektledare och kontaktpersoner. Syftet är att medverka till utveckling av vuxenutbildningen genom att sprida goda exempel och erfarenheter samt att få en helhetsbild av Kunskapslyftet i landets kommuner.

SKOLVERKETS NYHETSBRIV

Skolverkets Nyhetsbrev är en viktig kanal för skolinformation. Här flaggas för nyheter, förändringar och pågående projekt som berör hela skolområdet. Nyheter om Kunskapslyftet ingår som en naturlig del i informationen i Nyhetsbrevet. Det skickas till skolförvaltningar, skolstyrelser och skolledare.

TELEFONFÖRFRÅGNINGAR OCH UPPLYSNINGAR

Skolverkets fältenheter svarar på förfrågningar och ger upplysningar. Fältenheterna finns på 11 orter i landet. Inom varje fältenhet finns en kontaktperson för Kunskapslyftet som är särskilt insatt i satsningen. Telefon till fältkontoren är 0771-723 32 00.

KONFERENSER OCH SEMINARIER

Skolverket kommer att inbjuda till konferenser och seminarier för att sprida information och skapa mötesplatser för erfarenhetsutbyte och nätverk.

Skolverket

Beställningsadress: Liber Distribution, Publikationstjänst. 162 89 Stockholm

Tel 08-690 95 76, Fax 08-690 95 50. e-post adress: skolverket.lidi@liber.se. <http://www.skolverket.se>

Beställningsnummer: 98:353 Skolverkets dnr 98:22

Formgivning: Stenström & Co. Foto: NPS Photo Stock, Mittet Foto AS, Johnér bildbyrå. Tryck: Alfa Offset mars 1998.